

Sygn. akt VI U 4068/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lipca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Janusz Madej

Protokolant st. sekr. sądowy Dorota Hańc

po rozpoznaniu w dniu 26 czerwca 2014 r. w Bydgoszczy na rozprawie

odwołania **L. M.**

od decyzji **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.**

z dnia 11 października 2013 r. znak: (...)

w sprawie **L. M.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych**

Oddziałowi w B.

o emeryturę

I zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż przyznaje ubezpieczonemu L. M. prawo do emerytury od dnia (...)

II nie stwierdza odpowiedzialności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Na oryginale właściwy podpis.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 11 października 2013 roku (znak (...)) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił przyznania ubezpieczonemu L. M. prawa do emerytury. Organ rentowy powołał się na przepisy art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U z 2009 roku, nr 153, poz. 1227) i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 z 1983 r., poz. 43). W uzasadnieniu decyzji organ wskazał, iż ubezpieczony nie spełnia wymogów określonych w/w przepisach ponieważ nie udokumentował wymaganego 15 letniego okresu pracy w szczególnych warunkach. Organ rentowy argumentował, że ubezpieczony udokumentował tylko staż pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 8 lat i 28 dni i nie przedłożył spełniających wymogi formalne świadectw wykonywania prac w szczególnych warunkach za pozostały okres.

Ubezpieczony L. M. złożył odwołanie od powyższej decyzji i wniósł o jej zmianę poprzez przyznanie prawa do emerytury. Wskazał, że w warunkach szczególnych pracował w Przedsiębiorstwie Produkcyjno-Usługowym (...) S.A. w G. w okresach: od 8 lutego 1982 roku do 28 lutego 1991 roku oraz od 1 marca 1991 roku do 31 października 1999 roku. Na

okolicość pracy w szczególnych warunkach ubezpieczony wniósł o przeprowadzenie dowodu z zeznań wskazanych przez niego świadków.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. wniósł o oddalenie odwołania podtrzymując stanowisko zawarte w skarżonej decyzji. Podał, że nawet jeśli zaliczyć ubezpieczonemu do okresu pracy w szczególnych warunkach okres zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Produkcyjno-Usługowym (...) S.A. w G. od 1 marca 1991 roku do 31 grudnia 1998 roku, to i tak ubezpieczony nie posiada udokumentowanego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

Sąd ustalił, co następuje:

Ubezpieczony L. M., ur. dnia (...), w dniu 3 października 2013 roku złożył wniosek o przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury. Organ rentowy uznał za udokumentowany staż ubezpieczeniowy na dzień 1 stycznia 1999 roku w wymiarze: 31 lat, 1 miesiąca i 6 dni, w tym 8 lat i 28 dni okresu pracy w szczególnych warunkach. Ubezpieczony wniósł o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w OFE, za pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa.

- okoliczności bezsporne

W niniejszej sprawie sporną pozostawała okoliczność czy ubezpieczony przez okres co najmniej 15 lat był zatrudniony w warunkach szczególnych, czy taki charakter miało zatrudnienie w Przedsiębiorstwie Produkcyjno-Usługowym (...) S.A. w G. we wskazanym przez niego okresie.

Sąd przeprowadził postępowanie dowodowe, na podstawie którego ustalił następujący stan faktyczny.

L. M. w okresie od 4 września 1967 roku do 7 lutego 1982 roku pracował w (...) Fabryce (...) (obecnie (...) Sp. z o.o. w B.). Od dnia 1 stycznia 1971 roku do 7 lutego 1982 roku pracował na stanowisku ślusarz narzędziowy. W trakcie zatrudnienia w okresie od 25 października 1971 roku do 15 października 1974 roku ubezpieczony odbył zasadniczą służbę wojskową. Po jej zakończeniu w dniu 4 listopada 1974 roku powrócił do pracy na dotychczasowym stanowisku pracy jako ślusarz narzędziowy.

Następnie ubezpieczony w okresie od 8 lutego 1982 roku do 28 lutego 1991 roku pracował w Przedsiębiorstwie (...) w G. na stanowiskach: inspektor ds. kalkulacji, specjalista ds. normowania, kalkulator.

Ubezpieczony w okresie od 26 stycznia 1987 roku do 29 listopada 1988 roku pracował na budowie eksportowej w NRD na stanowisku monter. Jako monter ubezpieczony montował koparki odkrywkowe w kopani węgla brunatnego w miejscowości (...), jak również remontował fabrykę brykietu przy kopalni węgla brunatnego w B.. Praca odbywała się na wysokościach. Ubezpieczony pracując w fabryce brykietu demontował taśmociągi, naprawiał wentylatory wyciągowe i czyścił je z pyłu węglowego, wymieniał rolki na taśmociągach. Wymieniał również podzespoły zamontowane w maszynach parowych, wymieniał podstawy pod kompresory, i amortyzatory w kompresorach. Praca przy montowaniu koparki odkrywkowej odbywała się w dużym zapyleniu. Po wykorzystaniu urlopu dewizowego ubezpieczony w dniu 30 listopada 1988 roku powrócił do pracy na dotychczasowym stanowisku pracy kalkulatora.

W okresie od 1 marca 1991 roku do 31 października 1999 roku ubezpieczony pracował u następcy prawnego powyższego pracodawcy, tj. w Przedsiębiorstwie Produkcyjno-Usługowym (...) sp. z o.o. w G. (przekształconym w Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowe (...) S.A. w G.). W okresie od 1 marca 1991 roku do 31 października 1992 r. ubezpieczony pracował na stanowisku starszego kalkulatora. Od dnia 1 listopada 1992 roku do dnia 31 października 1999 roku ubezpieczony pracował na stanowisku mistrz. Jako mistrz ubezpieczony sprawował na budowie nadzór techniczny nad pracą monterów, spawaczy, operatorów ciężkiego sprzętu budowlanego, kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Ubezpieczony nadzorował roboty remontowe oraz inwestycyjne: budowa rurociągów, estakad, budowa zbiorników służących do składowania gazów, tlenu i budowa rurociągów przesyłowych.

Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowe (...) S.A. w G. w dniu 31 października 1999 roku wystawił ubezpieczonemu świadectwo pracy, w którym wskazano, że L. M. w okresie od 1 listopada 1992 roku do 31 października 1999 roku

pracował w szczególnych warunkach na stanowisku, o którym mowa w Wykazie A, Dział XIV, poz. 24 Zarządzenia Nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 roku (Dz.U. Nr 4 z dnia 3 sierpnia 1987 r.).

-dowód: umowa u pracę na budowie eksportowej k. 20, książeczka wojskowa k. 37, świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach k. 38, wyjaśnienia i zeznania ubezpieczonego zapis AV k. 44v akt sądowych, zeznania świadków: A. C., J. K. zapis AV k. 44v akt sądowych; świadectwa pracy i świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach k. 2-4 akt rentowych ubezpieczonego; świadectwa pracy oraz angaże w aktach osobowych ubezpieczonego.

Sąd zważył, co następuje:

Sąd dokonał oceny omówionego wyżej stanu faktycznego w kontekście przepisów art. 184 i 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U z 2013, poz.1440 ze zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U Nr 8 z 1983 r., poz. 43).

Zgodnie z treścią art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32-34, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy, tj. w dniu 1 stycznia 1999 roku, osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (art. 184 ust. 2 ustawy).

Zgodnie z treścią art. 32 ust 1 cytowanej wyżej ustawy ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1 (65 lat dla mężczyzn, 60 lat dla kobiet).

Dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w cytowanym wyżej przepisie, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych.

Z kolei przepisy rozporządzenia wykonawczego z dnia 7 lutego 1983 r., które nadal zachowały swoją moc na warunkach określonych w art. 32 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS mają zastosowanie do wszystkich pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Zgodnie z § 2 tego rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku, a okresy te stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. Zgodnie z § 4 ust. 1 rozporządzenia z 1983 r. pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Dodatkowo wskazać należy, że zgodnie z ugruntowaną

linią orzecniczą wyłącznie przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze i jego załączniki stanowią jedyną i właściwą podstawę do określenia, czy dane stanowisko pracy należy zaliczyć do stanowisk pracy, na których wykonywana jest praca w szczególnych warunkach. Ponadto dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy, rzeczywiście wykonywanych zadań pracowniczych (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 marca 2009 r., I PK 194/08).

W przypadku, gdy zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczeń potwierdzających okresy wykonywania pracy w szczególnych warunkach z przyczyn od siebie niezależnych, art. 472 i 473 k.p.c. umożliwiają ustalenie tych okoliczności w drodze postępowania odwoławczego przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych. Zgodnie z ww. artykułami w postępowaniu w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych każdy fakt mający wpływ na prawo do świadczenia lub jego wysokość może być dowodzony wszelkimi środkami, które sąd uzna za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe. Sąd nie jest związany środkami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organem rentowym. Zaliczenie nie udokumentowanych, spornych okresów pracy w szczególnych warunkach do stażu pracy uprawniającego do wcześniejszej emerytury wymaga dowodów nie budzących wątpliwości, spójnych i precyzyjnych. Na podstawie powyższego nie ulega wątpliwości, że w postępowaniu o świadczenie emerytalno-rentowe dopuszczalne jest, jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale z 27 maja 1985 r. (III UZP 5/85), przeprowadzenie przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych dowodu z zeznań świadków na okoliczność zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, jeżeli zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczenia zakładu pracy z powodu jego likwidacji lub zniszczenia dokumentów dotyczących zatrudnienia. Okres pracy w warunkach szczególnych można również ustalić w postępowaniu sądowym na podstawie akt osobowych pracownika.

Sąd w niniejszym postępowaniu dopuścił, na okoliczność pracy ubezpieczonego w szczególnych warunkach, dowody z zeznań świadków A. C. i J. K.. Sąd uznał zeznania powyższych świadków za wiarygodne, logiczne i spójne z zeznaniami samego ubezpieczonego oraz z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie, tj. z aktami osobowymi ubezpieczonego z okresu jego zatrudnienia.

Świadkowie dokładnie opisali charakter wykonywanej przez ubezpieczonego pracy, nadto w tym samym czasie świadkowie byli zatrudnieni również w/w zakładzie pracy, zatem widywali ubezpieczonego w trakcie wykonywanej przez niego pracy. Dodatkowo zeznania świadków i ubezpieczonego korespondują z dokumentami składającymi się na akta osobowe z okresu zatrudnienia ubezpieczonego w spornym okresie, w szczególności ze świadectwem wykonywania prac w szczególnych warunkach. Z dowodów przeprowadzonych w sprawie bezspornie wynika, że ubezpieczony pracując w okresie od 1 listopada 1992 roku do 31 grudnia 1998 roku (6 lat, 2 miesiące) w Przedsiębiorstwie Produkcyjno-Usługowym (...) sp. z o.o. w G. (przekształconym w Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowe (...) S.A. w G.) na stanowisku mistrz sprawował nadzór techniczny nad pracownikami, którzy sami wykonywali pracę w szczególnych warunkach, m.in. nad spawaczami, monterami, kierowcami samochodów ciężarowych. Wobec tego uznać należy, że ubezpieczony w powyższym okresie wykonywał pracę w szczególnych warunkach. Charakter i rodzaj prac wykonywanych przez ubezpieczonego w powyższym okresie odpowiada pracom, o jakich mowa w wykazie A, dziale XIV, poz. 24 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze („kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie”). Nadmienić przy tym należy, że art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS wyznacza granicę czasową, do której należy liczyć uprawnienia z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Granicę tę stanowi dzień 31 grudnia 1998 roku, w związku z tym Sąd nie mógł zaliczyć ubezpieczonemu dalszego okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Produkcyjno-Usługowym (...) Sp. z o.o. w G., tj. od dnia 1 stycznia 1999 roku do 31 października 1999 roku.

Następnie wskazać należy, że w sprawie bezspornym jest, iż organ rentowy zaliczył ubezpieczonemu do okresu pracy w szczególnych warunkach okres zatrudnienia w (...) Fabryce (...) (obecnie (...) Sp. z o.o. w B.): od 1 stycznia 1971 roku do 24 października 1971 roku i od 4 listopada 1974 roku do 7 lutego 1982 roku (8 lat, 28 dni). Organ

rentowy nie zaliczył jednak ubezpieczonemu do okresu pracy w szczególnych warunkach okresu odbywania przez niego zasadniczej służby wojskowej w okresie od 25 października 1971 roku do 15 października 1974 roku (2 lata, 11 miesięcy, 22 dni). Podnieść należy, że powyższy okres służby wojskowej podlega zaliczeniu do okresu pracy w szczególnych warunkach. Zgodnie z ugruntowaną linią orzecniczą Sądu Najwyższego „okres służby wojskowej dla żołnierza zatrudnionego przed powołaniem do czynnej służby wojskowej w warunkach szczególnych (I kategorii zatrudnienia), który po zakończeniu tej służby podjął zatrudnienie w tych samych warunkach, jest nie tylko okresem służby w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 4 u.e.r.f.u.s., ale także okresem pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu § 3 i 4 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych charakterze (Dz. U. Nr 8, poz.43 ze zm.)” (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 17 maja 2012 r., I UK 399/11; wyrok Sądu Najwyższego z 9 marca 2010 r., I UK 333/09). Ubezpieczony po zakończeniu służby wojskowej (15.10.1974 r.) w przepisany 30-dniowy termin podjął zatrudnienie na tym samym stanowisku pracy (4.11.1974 r.), w związku z czym okres służby wojskowej podlega zaliczeniu do okresu pracy w szczególnych warunkach.

Sumując powyższe okresy wskazać należy, że ubezpieczony wykazał 15-letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach, tj. 16 lat, 2 miesiące, 20 dni. Nadto Sąd zaliczył ubezpieczonemu do okresu pracy w szczególnych warunkach okres pracy na stanowisku monter podczas wykonywania prac na budowie eksportowej w NRD, tj. od 26 stycznia 1987 roku do 29 listopada 1988 roku. Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, że charakter i rodzaj prac wykonywanych przez ubezpieczonego w powyższym okresie odpowiada pracom, o jakich mowa w wykazie A, dziale V, poz. 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze („prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości”).

Wykonywana przez ubezpieczonego praca we wskazanych powyżej okresach była więc pracą w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, że ubezpieczony posiada wymagany łączny ponad 15 letni okres zatrudnienia w warunkach szczególnych, uprawniający do przyznania prawa do wcześniejszej emerytury na mocy cytowanego art. 32 w zw. z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Sąd nie zaliczył do okresu pracy w szczególnych warunkach okresów zatrudnienia ubezpieczonego w (...) na stanowiskach inspektor ds. kalkulacji, specjalista ds. normowania, kalkulator, starszy kalkulator, gdyż powyższa praca ta nie jest tożsama z rodzajem i charakterem prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego według rozporządzenia z 7 lutego 1983 roku.

Wobec powyższego Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i przyznał ubezpieczonemu L. M. prawo do emerytury z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach od dnia (...)tj. począwszy od pierwszego dnia miesiąca, w którym złożył on wniosek o ustalenie prawa do tego świadczenia.

W punkcie II wyroku Sąd Okręgowy zgodnie z przepisem art. 118 1a ustawy emerytalno-rentowej FUS z urzędu orzekł w przedmiocie odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Zdaniem Sądu Okręgowego, w okolicznościach przedmiotowej sprawy brak było podstaw do stwierdzenia odpowiedzialności organu rentowego, pomimo uwzględnienia odwołania ubezpieczonego. Ubezpieczony za sporny okres zatrudnienia przedłożył wprawdzie świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych, które z przyczyn formalnych zostały zakwestionowane przez pozwany organ rentowy. Mając na uwadze sformalizowany przebieg postępowania przed organem rentowym, jak również występujące ograniczenia dowodowe, do przyznania ubezpieczonemu prawa do żądanego świadczenia konieczne było przeprowadzenie postępowania dowodowego

na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego na okoliczność świadczenia przez ubezpieczonego zatrudnienia w warunkach szczególnych.

Na oryginale właściwy podpis.